

FRIVILLIGHETNORGE

Helse- og omsorgsdepartementet
Kommunetjenesteavdelingen
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo

15. november 2011

Høringsvar til NOU 2011:11 Innovasjon i omsorg

Vi viser til publisering og brev fra Helse- og omsorgsdepartementet 16. august 2011 med invitasjon til høring om innovasjon i omsorg, basert på NOU 2011:11. Vi gir med dette høringssvaret fra Frivillighet Norge. Høringssvaret er sendt per post til ovenstående adresse samt på epost til postmottak@hod.dep.

Frivillighet Norge er et interessepolitisk samarbeidsforum for rundt 280 frivillige organisasjoner, som til sammen representerer mer enn 50.000 lokale lag og foreninger. Våre kommentarer vil i hovedsak gjelde NOU-ens kapittel 5 og temaer av prinsipiell betydning for frivilligheten.

Viktig å skille mellom ulønnet omsorgsinnsats i privat- eller familieregi og ulønnet innsats i omsorgssektoren som er organisert av frivillige organisasjoner

Frivillige organisasjoner omtales i hovedsak i kapittel 5 om næromsorg. Vi er glad for at samarbeidsplattformen mellom Frivillighet Norge og KS er omtalt i rapporten.

For ordens skyld vil vi presisere at frivilligheten omfatter to viktige virksomhetsområder innen helse og velferd: Den ene er å fremme fysisk og psykisk helse gjennom aktiv deltakelse i frivillig arbeid og organisasjonsliv, den andre er som ideelle aktører på helse- og velferdsfeltet. I vårt høringssvar legger vi mest vekt på sistnevnte.

Flere steder i utredningen er det uklart om utvalget refererer til frivillige organisasjoner eller til all ulønnet omsorgsinnsats. Utvalget sier for eksempel at 25 prosent av den samlede omsorgssektoren bør være organisert og drevet som ideell virksomhet innen 2020. Da inkluderes både frivillige organisasjoner og privatpersoners uformelle initiativ.

Utvalget fastslår at det først og fremst er familien som utgjør det største bidraget til omsorg i samfunnet, og argumenterer for ulike løsninger for å belønne privatpersoners omsorgsinnsats. Dette henger ikke sammen med tidligere argumenter om frivillige organisasjoner som sentrale aktører på dette feltet. Det kan virke som om utvalget definerer frivillighetens ”nye former” som privat omsorg i hjemmet. Dette bidrar til å utvane etablerte begreper om frivillig organisasjoner/ideelle aktører på helse- og velferdsfeltet, og vitner om en mangel på forståelse av at frivillig sektor er en samfunnssektor med helt andre rammevilkår enn offentlige og private aktører.

Frivillighet Norge vil også peke på at det trengs svært ulike stimuleringstiltak for å stimulere henholdsvis frivillige organisasjoner og privatpersoner/familiemedlemmer til å ta ansvaret for omsorgsoppgaver. Utvalgets sammenblanding av disse aktørene er i beste fall relevant i et makroøkonomisk perspektiv, men uegnet som utgangspunkt for politikkkutforming

Ideelle aktører gir mer velferd for pengene

De ideelle aktørene på helse- og velferdsfeltet representerer en merverdi gjennom nye metoder, identifisering av nye områder, temaer og behov, solide og stabile fagmiljøer, brede sosiale nettverk, likemannsarbeid og sin posisjon som talerør for utsatte og sårbare grupper. Tilliten hos brukerne innen for eksempel barnevern, rusomsorg og kriminalomsorg, er ofte større til de ideelle aktørene enn andre aktører. Brukerne er ofte i en sårbar posisjon, og fortjener den helhetlige tilnærmingen de ideelle aktørene står for, ikke et for ensidig kommersielt fokus.

Frivillighet Norge registrerer med undring at frivillige organisasjoners utfordringer og rammevilkår, og især i anbudsprosesser, ikke er omtalt overhodet. Vi reagerer på at utvalget har vektlagt private aktører og sosiale entreprenører på en mer framtrødende måte enn frivillige organisasjoner, som er pionerer på helse- og omsorgsfeltet i Norge. Eldreomsorg, sykehusdrift, barnevern og rusomsorg (for å nevne noe) ble initiert og etablert av frivillige organisasjoner lenge før det offentlige og kommersielle aktører var på banen. At dette ikke vektlegges gir en innebygd skjevhet i utvalgets rapport. De ideelle aktørene skiller seg fra andre aktører særlig på to måter: De oppfatter seg som samfunnsaktører mer enn leverandører og har tatt et verdivalg om å tilby tjenester uten å ha profitt som mål. Mange av dem er også talerør for brukerne overfor myndighetene og allmennheten, og/eller bruker frivillighet som verktøy i driften.

Frivillige organisasjoner har alltid hatt og har fortsatt en pionerrolle i utviklingen av den norske velferdsstaten. Frivillighet Norge mener at det må legges til rette for at denne verdifulle, innovative og nonprofit-baserte ressursen forblir en spydspiss også i framtida.

Med vennlig hilsen

Birgitte Brekke
Generalsekretær